

Decreșei: procrearea ca datorie publică

de Adina Baya

Mecanismul de bază care facilitează funcționarea unui regim totalitar este puterea nelimitată a statului asupra vieților indivizilor, observa Hannah Arendt în celebra sa lucrare asupra totalitarismului. Puterea unui astfel de stat, spunea ea, „nu poate fi asigurată decât dacă, literalmente, toți oamenii, fără nici o singură excepție, sunt dominați competent în toate aspectele vieții lor”. Desigur, asta include un proiect grandios de inginerie socială, în care indivizii nu mai au nici un cuvânt de spus în ceea ce privește deciziile majore ale vieții lor. Nici măcar când vine vorba de decizii profund personale, cum ar fi aceea de a avea sau nu un copil.

Documentarul *Decreșei* privește îndeaproape felul în care un astfel de proiect de inginerie socială a fost pus în aplicare în România comunistă, prin semnarea decretului prin care se interzicea avortul, în 1966. Scopul său explicit? Accelerarea artificială a creșterii demografice. Scopul implicit? Consolidarea unui demers mai larg de amestec neconținut al statului în viața privată.

SMultă vreme am dorit să abordez într-un film subiectul regimului Ceaușescu, dar nu am știut de la început din ce perspectivă”, mărturisea regizorul Florin Iepan în discuțiile de după proiecția documentarului, în cadrul Galei filmului de tranziție. Prin urmărirea impactului avut de decretul anti-avort, *Decreșei* arată cum România a devenit, la finalul anilor '60, o țară în care procrearea era o datorie publică pentru toate femeile. Subiectul deschide un teren fertil pentru analiza atentă a mutațiilor sociale generate de dorința regimului Ceaușescu de a forma o nouă generație „născută la comandă”, de a crea artificial „omul nou”. Iată de ce filmul poate fi discutat din perspective multiple.

Pe de o parte, *Decreșei* vorbește despre cum statul comunist, deși aparent încuraja promovarea femeilor în poziții de conducere la locul de muncă, în realitatea genera o adâncire a inegalității dintre sexe prin obligarea femeilor să aibă copii. Practic, după adoptarea decretului, femeile nu mai erau cu adevărat stăpâne pe

propriul lor trup, ci deveneau mașinării de producere a „șoimilor patriei” și a „pionierilor”, a „tineretului comunist de mâine”.

Pe de altă parte, filmul privește atent impactul multistratificat al unui astfel de proiect major de inginerie socială – unul dintre cele mai vaste din Europa –, prin care, într-un interval foarte scurt, s-a reușit dublarea numărului de nașteri în România. *Decreșei* vorbește atât despre impactul acestui *baby boom* la nivel personal, despre familiile în care apăreau copii nedorți, cât și despre impactul la nivel social. Despre cum făceau față politicile din domeniul educației acestei creșteri demografice uriașe, despre exterminarea copiilor handicapați care deviau de la normele “omului nou” comunist, despre propagandă și despre lumea subterană a avorturilor ilegale. Și despre cum, în cele din urmă, acest “om nou” dorit de Ceaușescu a fost tocmai cel care i-a semnat condamnarea la moarte.

Filmul *Decreșei* face un portret echidistant al perioadei de boom demografic de după semnarea decretului, făcând loc să vorbească atât oamenilor care cred că „Ceaușescu era un om cumsecade, care iubea copiii”, cât și medicilor care vorbesc despre teroarea aplicată de Securitate în spitale, pentru a se asigura de aplicarea fără excepție a legii anti-avort, sau despre controalele ginecologice aplicate obligatoriu femeilor din fabrici. În film apar atât oameni care admit faptul că mamele lor nu i-ar fi născut dacă nu ar fi existat decretul, cât și date care arată că avorturile ilegale au dus la moartea a mii de femei și la o creșterea galopantă a numărului de copii abandonți.

Realizat în 2004 de Florin Iepan, unul dintre cei mai prolifici regizori români de film documentar, și difuzat pe numeroase canale de televiziune europene până în acest moment, *Decreșei* e un documentar fundamental de văzut pentru generația născută „la comandă”, după 1966, și nu numai. El schițează mărimea unui experiment social grotesc și fixează o legătură revelatoare între politica demografică agresivă a regimului Ceaușescu și finalul său violent.

